

Zafer ÇAĞLAYAN
Devlet Bakanı

Projeler kaldığı yerden devam edecek

2010 yılının son günlerinde Tunus'ta başlayıp bütün Ortadoğu ve Kuzey Afrika'yı saran gelişmeler elbette hem bölge ekonomilerini hem de küresel ekonomiyi etkileyecektir. Bu arada ülkemiz ekonomisinin de gelişmelerden etkilenmesi kaçınılmazdır. İstikrarsızlaşan bölgeye ihracatımızın kısa vadede dalgalı bir seyir izlemesi, benzer şekilde yurtdışı müteahhitlik hizmetleri kapsamındaki işlerde de kısa süreli bir belirsizlik yaşanması muhtemeldir.

Bölgedeki gelişmelerin Türkiye'nin ihracatına ve yurtdışı müteahhitlik hizmetlerine yansımalarının kısa vadeli olacağı aşikârdır. Özellikle 2000'li yıllardan itibaren toplam ihracatımız içindeki payı hızla yükselen Ortadoğu ve Afrika ülkelerine ihracatımızı uzun vadede olumsuz etkileyecek bir talep kısılması beklemiyoruz. Aynı şekilde, bu ülkelerin kalkınmasında büyük öneme sahip altyapı projelerinin uzun süreli durdurulması ihtimalini de çok uzak görüyorum. Şu an bölgede yaşananlar nedeniyle bu tür işlere sadece kısa bir süre için ara verilmiştir. Bölgedeki gelişmelerin istikrar zeminine kavuşması neticesinde söz konusu projeler kaldığı yerden devam edecektir.

Türk müteahhitlik sektörü son otuz yılda Ortadoğu, BDT ülkeleri ve Kuzey Afrika'da çok

önemli projelere imza atmıştır. Bu bölgelerde iş yapan rakiplerine göre sahip olduğu birçok avantajı başarıyla kullanan müteahhitlerimiz hem ülkemize döviz girdisi sağlamışlar hem de inşaat malzemeleri ihracatımızın artmasına katkıda bulunmuşlardır. Götürdükleri işçilerle de hizmet ihracatımızın artmasına katkı sağlamışlardır.

Sektörün ihracatımız açısından taşıdığı önemin farkında olarak ve Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da değişen şartları dikkate alarak söz konusu bölgede meydana gelen olayları yakından, günlük olarak takip ediyoruz.

Bu çerçevede, Türkiye'nin Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da müteahhitlik alanında elde ettiği kazanımların sürdürülmesi için elimizden gelen çabayı harcayacağız. Bölge ülkelerinin ekonomi ve planlama yönetimleri ile yakın temas ve işbirliğimiz kararlılık içerisinde devam etmektedir. Her seviyede muhataplarımız ile ikili görüşmelerle muhtemel işler takip edilmektedir.

Söz konusu olaylar nedeniyle bu ülkelerde yurtdışı müteahhitlik sektörünün yaşadığı sorunların çözümü için yoğun şekilde çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Bunların başında da teminat mektupları meselesi ve finansman gelmektedir. Türk Eximbank imkânlarının

müteahhitlerimizin kullanımına daha etkin olarak sunulması halinde bu sorunların kısmen aşılabileceğine inanıyorum. Bu bağlamda, son gelişmeler ışığında Eximbank tarafından uygulanan “Yurtdışı Müteahhitlik Hizmetleri Köprü Kredi Programı”nda yapılan yeni düzenlemeler çerçevesinde, Libya’da iş yapan müteahhitlerimize hakedişlerinin Trablus Büyükelçiliğimiz ve Ticaret Müşavirliğimiz üzerinden onaylatılması halinde hakediş miktarlarına bağlı olarak ve 25 milyon doları aşmamak üzere, Türk Lirası kredilerde en fazla 2 yıl vadeye sahip olacak şekilde kredi sağlanabilmesi imkânı yaratılmıştır. Ayrıca, taşeron firmaların da bu yeni imkândan yararlandırılması kararlaştırılmıştır.

Üzerinde önemle durduğumuz diğer bir konu da teknik müşavirlik hizmetleridir. Zira yapılacak işin teknik ayrıntıları müteahhitlik firmasının proje kapsamında satın alacağı malzemelerin de profilini belirlemektedir. Teknik müşavirlerimizin yurtdışına açılması ile hem müteahhitlerimizin iş alma kabiliyetlerinin artacağına hem de ihracatımıza daha fazla katkı yapılacağına inanıyorum. Bu amaç doğrultusunda teknik müşavirlik ve mühendislik firmalarımız devlet yardımları kapsamına alınmış ve destekler 2010 yılı Ağustos ayından beri fiilen uygulanmaktadır.

Son olarak değinmek istediğim nokta da Libya örneği üzerinden giderek yurtdışı müteahhitlik firmalarımızın iş yaptıkları ülkelerde karşılaşılabilecekleri beklenmedik riskler karşısında bütün kurumlarıyla devletimizin seferber olma kararlılığıdır.

Mısır ve Tunus’ta hali hazırda bürokratik süreçler aksamaktaysa da günlük hayatın yavaş yavaş normale dönmesiyle ticari ve ekonomik ilişkilerimizin de yeniden canlanması beklenmektedir. Bunun sinyalleri alınmaya başlanmıştır. 4 Nisan 2011 tarihinde Dış Ticaret Müsteşarlığından bir heyeti Tunus’a gönderdim. Hemen akabinde, başkanlığında Mısır’a yönelik olarak bir heyet ziyareti gerçekleştirilecektir. Libya’daki durum ise daha karmaşıktır. Olayların ne zaman durulacağı belirsizdir.

Yaşanan gelişmeler doğrultusunda çok hızlı bir biçimde Dış Ticaret Müsteşarlığımız bünyesinde “Kriz ve İzleme Masaları” tesis edilmiştir. Bölge ülkelerinde yaşanan gelişmeler, bunların ikili

ticari ve ekonomik ilişkilerimize yansımaları, firmalarımızın karşılaştıkları sorunlar, bu Masaların yanı sıra söz konusu ülkelerdeki Ticaret Müşavirliklerimiz ve Dış Ticaret Müsteşarlığı ilgili birimleri tarafından yakından takip edilmekte ve sorunlar için çözümler üretilmektedir. Özellikle yatırımcılarımızın ağırlıklı olarak bulunduğu Mısır ile müteahhit firmalarımızın ağırlıklı bulunduğu Libya’daki firmalarımızdan maddi zarar-zıyan konusunda bilgilerin toplanmasına yönelik çalışmalar büyük ölçüde tamamlanmıştır.

20 Şubat 2011 tarihinde Dış Ticaret Müsteşarlığımız bünyesinde oluşturulmuş olan “Libya İzleme Masası”na telefon ve elektronik posta ile 31 Mart 2011 tarihi saat 18.00 itibariyle toplam 1017 başvuru yapılmıştır. Bunlardan 818 adedi güvenlik ve tahliye, 199 adedi ise ticari ve ekonomik konularla ilgilidir.

Libya’da yaşanan olaylar nedeniyle, ilgili kamu kurum ve kuruluşları, bankalar, sektör kuruluşları ve bu ülkede çalışan Türk müteahhitlik-müşavirlik firmalarının geniş katılımıyla toplantılar düzenledik; gümrük ve bankacılık işlemleri konusunda Libya’da iş yapan firmalar lehine iyileştirmelerin görüşülmesi amacıyla, Gümrük Müsteşarlığı, Merkez Bankası, Eximbank ve ilgili diğer yetkililer ile bir toplantı yaptık. Özel sektör kuruluşları ve kamu kurum temsilcilerinden müteşekkil Çalışma Grupları oluşturduk ve belirlenen sorunlara çözüm üretmeye başladık.

Örneğin, Libya’ya gönderildiği halde, yaşanan gelişmeler nedeniyle alıcısına teslim edilemeyen Türk ihraç ürünlerinin, 4458 sayılı Gümrük Kanunu’nda “geri gelen eşya” ile ilgili mevzuat düzenlemesi çerçevesinde ilgili KDV, ÖTV ve ithalat vergileri ödenmeden tekrar Türkiye Gümrük Bölgesi’ne girmeleri sağlandı.

Müteahhitlik firmalarının zararlarının Libya tarafından tazmini bakımından ülkemiz ile Libya arasında imzalanmış olan ve 3 Mart 2011 tarihi itibariyle TBMM Genel Kuruluna intikal etmiş olan YKTK Anlaşması’nın evvel ahir yürürlüğe sokulması için çalışmalar sürdürülmektedir.

Maliye Bakanlığımız tarafından Libya’daki olaylar nedeniyle zarara uğramış firmalarımıza uygulanacak vergilendirmenin “mücbir

sebepten” kapsamına alınması ve mücbir sebep hali ortadan kalkıncaya kadar vergi yasaları açısından sürelerin durdurulması sağlandı. Ayrıca, Libya’da dönen işçilerimizin 506 sayılı Kanun çerçevesinde, SSK prim ödemeleri 3 ay süre ile ve faizsiz olarak ötelendi.

Diğer taraftan, Libya’da faaliyette bulunan firmalarımızın kullandıkları kredilerin geri ödemesinde karşılaşılabilecekleri sıkıntıların aşılması amacıyla, bankalarca kullanılan kredilerin yeniden yapılandırılmasına ve yeni sözleşme koşullarına bağlanmasına ilişkin olarak, BDDK tarafından yürütülen çalışmalar son aşamasına gelmiş bulunmaktadır.

Çözüm üretilen sorunlardan bir tanesi de Libya’da yaşanan olaylar sonrasında işsiz kalan vatandaşlarımızla ilgilidir. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımız, Libya’da Türkiye’ye getirilen 8092 işçimize şirketlerin talep etmesi durumunda kısa çalışma ödeneği kapsamında ödeme yapma kararı aldı. İşçilerimizin prim ödeme durumlarına göre kendilerine 3 ay süreyle aylık 475 lirayla 1186 lira arasında ödeme yapılacak. Eğer işçilerimizin geri dönüşü uzayacak olursa kısa çalışma ödeneği uygulamasının uzatılması da tekrar gündeme gelebilecek. Primleri ödenen 8092 işçimizden işten çıkarılanlar, işsizlik sigortası ödeneğinden faydalanma imkânına sahip bulunmaktadır.

Burada özellikle vurgulanması gereken nokta, Libya’da ve diğer ülkelerde ortaya çıkan bu durumun geçici olduğunun herkesçe idrak edilmesidir. Bu nedenle, mevcut durumda Türkiye’nin özellikle Libya ile ve diğer ülkelerle ekonomik ve ticari ilişkilerinden vazgeçmesi asla beklenemez. Böyle bir şeyi aklımızın kenarından dahi geçirmemeliyiz.

Özellikle 2000’li yıllardan itibaren Türkiye’nin ikili ticari ve ekonomik ilişkilerinde önemli pay elde ederek hızla yükselen Ortadoğu ve Afrika ülkelerinde, uzun vadede bir talep kısılması yaşanmayacak; bu ülkelerin kalkınmasında büyük öneme sahip altyapı ve üstyapı projeleri de uzun süreli bir kesintiye maruz kalmayacaktır. Bölgedeki gelişmelerin kısa sürede istikrar zeminine kavuşması neticesinde, söz konusu projeler kaldığı yerden devam edeceklerdir.

Bu noktada, bir zamanlar taşımış olduğum işadamlığı kimliğimle şu an bölgede iş yapan

Türk işadamlarının içinde bulunduğu durumu en iyi anlayabilecek birisi olarak, tecrübelerim çerçevesinde onlardan beklentim, böyle bir ortamda SAĞDUYU ile hareket etmeleri ve karar vermeleridir.

Diğer taraftan, Türk müteahhitleri ilk kez 2010 yılı içerisinde Afrika kıtasında Eritre, Gabon, Güney Afrika Cumhuriyeti, Moritanya, Nijer’de; Asya kıtasında Moğolistan’da; Avrupa kıtasında Letonya’da proje üstlenebilme başarısını göstermişlerdir. Özellikle Afrika kıtasında, bu yıl 5 ülkede ilk defa proje üstlenilmesi müteahhitlik sektörümüz açısından Afrika’nın ne denli önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Türk müteahhitlerinin, yakın gelecekte Afrika kıtasına daha fazla eğilmesini ve yeni projeler üstlenebilme imkânlarını arttırmalarını bekliyorum.

Türk müteahhitlik sektörünün yurtdışında daha fazla proje almalarını temin etmek üzere 2010 yılında olduğu gibi 2011 yılında da çeşitli ülkelere müteahhitlik heyetleri programı düzenleyeceğiz.

Bu çerçevede, 8-11 Mart 2011 tarihlerinde Etiyopya ve Tanzanya’ya müteahhitlik heyeti düzenledik.

Tanzanya Ulusal Konut İdaresi, bir firmamız ile “Teknik Müşavirlik Hizmeti Verilmesine İlişkin Niyet Anlaşması”, bir başka firmamız ile de “7200 Konut İnşası için Niyet Anlaşması” imzalamıştır. Yine Tanzanya Millî Savunma Bakanlığı iştiraki olan Suma JKT ile bir firmamız arasında bir “Ortaklık Anlaşması” imzalanmıştır.

15-17 Mart 2011 tarihlerinde, Sayın Başbakanımızın liderliğinde, müteahhitlerimizle birlikte Rusya’ya gittik. Rusya’nın 2010-2015 yıllarını kapsayan federal planında yer alan, kara ve demiryolu inşaat projeleri, havalimanı yapımı ve mevcut havalimanlarının genişletilmesi projeleri ile 2014 Soçi Kış Olimpiyatları, Vladivostok’ta yapılacak 2012 APEC Zirvesi, 2018 FIFA Dünya Kupası için yapılacak yatırımlardan, daha açık bir ifadeyle 2010-2015 Federal Planı için öngörülen 420 milyar dolarlık yatırım planından Türk müteahhitlerinin daha fazla pay alması için görüşmelerde bulunduk.

Bu çerçevede, müteahhitlerimizle birlikte, 28-29 Mart 2011 tarihlerinde Irak’a (Bağdat-

Erbil) gittik. 18-22 Nisan 2011 tarihlerinde Hindistan’a (Yeni Delhi) gitmeyi planlıyoruz.

Müteahhitlik sektörümüz açısından önemli olan Afrika, Güneydoğu Asya ve Latin Amerika ülkelerinin bazılarında yeni ticaret müşavirlikleri açıyoruz. Yeni müşavirlerimiz aracılığıyla bu pazarlar hakkında ilk elden ve daha geniş bilgilere sahip olacağız. Artık projelerden ihaleleri gerçekleştikten sonra değil, ihaleye çıkmadan önce haberdar olacağız.

Bu noktada, Türk müteahhitlerinin dikkatini bir noktaya çekmek istiyorum. Bu hedef pazarlarda, Türk müteahhitleri birbirleriyle rakip olmak yerine bir araya gelerek oluşturacakları güçlü konsorsiyumlarla güçlerine güç katacaklardır.

Müteahhitlik firmalarımızın bu hızlı büyümesinden cesaret alarak, Cumhuriyetimizin kuruluşunun 100. yılını büyük bir gururla kutlayacağımız 2023 yılında uluslararası düzeyde en büyük 100 müteahhitlik firması arasında asgari 20 Türk firmamızın yer alacağını ve yurtdışında yıllık 100 milyar ABD Doları tutarında proje üstlenebilme başarısını yakalayacağına inanıyorum.

Bizim Hükümet olarak hedefimiz:

- Ülkemizde üretilen girdilere dayanan,
- Türk işgücü istihdam potansiyeli yüksek olan,
- Başta imalat sanayi olmak üzere, diğer sektörlerde iş ve ihracat imkânı sağlayan,
- Döviz kazandıran niteliğiyle ekonomimizin önemli sektörlerinden biri olan, yurtdışı müteahhitlik hizmetleri sektörü ile sektörün diğer önemli sac ayaklarını oluşturan:
- Yurtdışı teknik müşavirlik hizmetleri firmaları,
- İnşaat malzemeleri üreticileri ve ihracatçıları,
- Türk işgücünün yurtdışında daha çok istihdamı için sertifikasyon ve eğitim faaliyetlerinde bulunan sektörel sivil toplum kuruluşları,

arasındaki işbirliğini geliştirerek ve faaliyetlerine destek vererek daha ileri noktalara taşımaktır.